

NATURTURIST NORDJYLLAND

NATURTURIST NORDJYLLAND

HOME

pdf

Oversigt

Naturlinks

Turistlinks

Søg

Mail

Egholm

Aalborg kommune.

Ø i Limfjorden ca. 2 km fra Aalborg V (5 min færgeleje).

Ca. 600 ha, overvejende privatejet. 17 ha kommunalt ejet skov nær færgeleje med opholdsarealer, madpakkested, bålpladser og sheltersplads.

Information ved færgeleje. Flere afmærkede vandreture.

Landskab og geologi

Øen Egholm er om nogen "født af havet". Øen er flad som en pandekage, med det højeste punkt ca. 2 meter over daglig vande. Hvis ikke øen var omgivet af diger, ville 450 af øens 600 ha blive oversvømmet ved storm. Øen består udelukkende af havaflejringer, dels fra Stenalderhavets tidligere havbund, dels af yngre aflejringer fra strøm og tidevand.

Da Stenalderhavet var på sit højeste for 6500 år siden, lå strandkanten på nutidens Egholm under ca. 6,5 meter vand. Egholm er altså vokset i gennemsnit ca. 1 meter i højden pr. 1000 år, så omkring Kristi Fødsel kiggede øens højeste punkt (ca. 2 meter over daglig vande) for første gang over havoverfladen - sådan cirka!

Der har altid gået en voldsom strøm gennem Limfjorden, især før forbindelsen mod vest gennem Agger Tange sandede til i den tidlige middelalder. Mellem Aalborg og Løgstør Bredning er strømmen koncentreret i en dyb og smal strømrende, der ud for Egholm slår et sving mod syd. Uden tvivl har strømmen aflejret materiale i indersiden af svingene i denne "flod", ind over det flade vand omkring den voksende Egholm. Tilsvarende er der tilført materiale fra Ryå og Lindholm Å, hvis vande forenes i Nørredyb nord for øen. Landdannelsen sker den dag i dag, især i det fladvandede område nordvest for øen omkring

Egholm er et paradoks midt i en storby og en gave til aalborgenserne. Få minutters sejlads - og boligblokke og idrætsanlæg afløses af fredfyldt idyl, vidtstrakte fjordblik og højt til himlen. Natur, by og fjord sammen skaber kontrastrige udsigter. Idyllen er desværre under pres. Planer om en tredje Limfjordsforbindelse truer et miljø, der for længst burde være fredet i Klasse A.

Copyright Kort- og matrikelstyrelsen

ZOOM OUT

Tagholmene og Fruens Holm (se kortet).

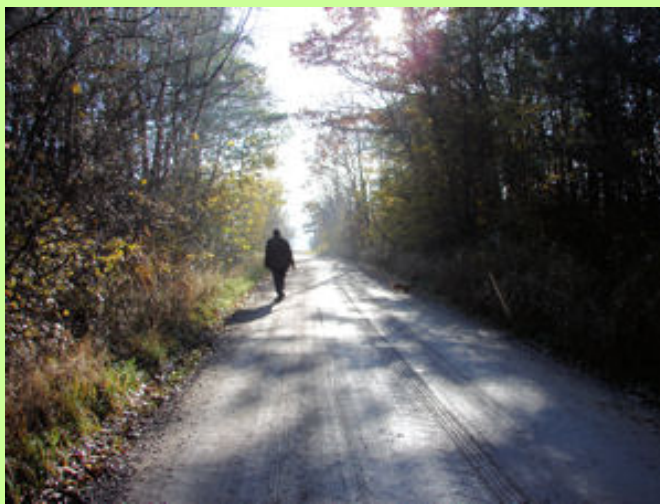

Udenfor digerne er især Egholms nordkyst præget af strandenge og strandsumpe. Denne landskabstype er karakteristisk for beskyttede kyster, hvor der sker en tilvækst af landarealet. Strandengen er gennemskåret af vandrender - loer - som bliver udskåret, når vandet efter højvande forlader strandengen. Selvom det daglige tidevand ved Egholm er ganske ubetydeligt, er Limfjorden ofte genstand for betydelige vandstandsvariationer gennem vindstuvning.

Dyrelivet

Dyrelivet på Egholm er på mange måder præget af Limfjorden. Allerede på sejlturen kan man være heldig at stifte bekendtskab med den spættede sæl, der nysgerrigt betragter gæsterne, og ellers er det især på en tur langs nordkysten, den dukker op i kikkerten. Det er også her og på øens vestligste punkt, man både forår og efterår kan opleve store forekomster af spændende trækfugle, bl.a. lysbugede knortegæs, sangsvaner, pibeændere, hvinændere og skalleslugere. Fuglene fouragerer på det lave vand omkring øen eller går på land og græsser på vintersæden. Store flokke af hjejler, ryler, viber og stære kan opleves på trækket i de samme perioder. Om vinteren kan man være heldig at opleve adskillige mosehornugler, der fra ynglepladserne i Nordskandinavien holder vinterferie i Egholms museeparadis. Hele de vestlige del af øen og det lave farvand over mod Gjøll indgår i et internationalt fuglebeskyttelsesområde ([Natura2000](#)).

En travetur gennem det åbne landskab byder næsten altid på iagttagelser af øens fine råvildtbestand, om vinteren ligefrem i flokkevis. Menneskenes færdsel er koncentreret langs vej og sti, så råvildtet færdes trygt på marker, langs hegn og nær de små skovstykker. Tidligere var øen berømt for sin store harebestand, der desværre her som andre steder er styrtdykket med intensivt

Den kommunalt ejede skov ved færgelejet er øens største og en fin kontrast til fjordlandskabet, der dominerer resten af øen.

Kulturhistorie

Der har muligvis boet mennesker på det skovklædte landområde, der udgjorde Egholm i fastlandstiden, før stenalderhavet dækkede øen, men øen er fattig på både fund og fortidsminder. Vi må op gennem jernalder og vikingetid forestille os øen som lav ubeboet ø, der kun er blevet besøgt af jægere og fiskere.

I 1200-tallet optræder Egholm for første gang i historien. Øen tilhørte da kongen, og der nævnes, at der var "hus" på øen, antagelig en jagtthytte. Øen har da fået sit navn, der antagelig betyder "øen med de mange æg". Øen har tilhørt kronen op igennem middelalderen. Dele af øen har været skovklædt, hvilket kan udledes af, at der i 1500 tallet gøres forsøg på saltsydning, der krævede meget brænde. I løbet af 1500 tallet opstår også den første bebyggelse, 3 fæstegårde, der årligt svarede landegilde til kongens lensmand i Ålborg: 1 tønne ål, 1 tønne smør og 3 skovsvin. De tre gårde, eller rettede deres efterkommere, eksisterer den dag i dag i Egholm by. I 1660 afhændes øen til familien Marsvin, og op gennem tiden veksler ejerforholdene indtil 1809, hvor øens bønder frikøbte deres gårde til selveje.

I 1600 tallet var de tre oprindelige gårde blevet delt til "halvgårde". Datidens irrationelle dyrkningsmetoder blev fastholdt trods øens isolerede beliggenhed og begrænsede beboertal. I 1688 var der kun opdyrket 112 tønder land (ca. 60 ha), der var opdelt i hele 300 "agre" - smalle jordstykker tilhørende de forskellige gårde. Endda var der meget splid og utilfredshed, da øen skulle udskiftes (jorderne samles omkring hver ejendom) i 1807-16.

landbrug.

Selvom søer og vandhuller er få på Egholm, er øen beboet af to sjældne padder - den næsten snærende strandtudse, hvis kor i april-maj kan høres flere km væk og løgfrøen med de enorme haletudser (13-14 cm fra snude til halepids eller dobbelt så lange som forældrene). Begge arter kan godt lide små vandhuller, der tørrer ud om sommeren og derfor er uden fisk.

Der er altid fugle at iagttage på Egholm, både sjældne gæster og de mere almindelige. Her er det en flok viber, der har taget stenkunsten yderst på den gamle anløbsbro "Statsbroen" i besiddelse. Statsbroen blev bygget for statslån og var øens anløbsplads for postbåden til Aalborg fra 1918 til færgefarten åbnede i 1972.

Planteliv

Selvom Egholm overvejende er opdyrket landbrugsjord, findes der et varieret planteliv i øens skove, på strandene og langs markveje og på udyrkede arealer. Især strandengen er et spændende plantesamfund, som man på en tur langs kysten kommer i nærkontakt med. Ca. 70 ha udgør de af øens landareal. Helt karakteristisk er strandengens vegetationszoner. Saltholdigheden i de øverste jordlag aftager fra vandkanten og op til vinterhøjvandet grænse og planter med forskellig salttolerance tilpasser sig dette. På de nøgne sand- og mudderflader i løerne og i saltpanderne er den lille enårige urt Kveller næsten enerådende sammen med Strandgåsefod. Begge tåler ekstremt høj saltholdighed. Lavest på strandengen findes Annelgræs- zonen, domineret af Strand-Annelgræs med lange udløbere, men også med den smukke lilla Strandasters. Lidt højere findes Harrild-engen (Harrild er en lav siv-art) og højest i den egentlige strandeng ligger Rød Svingel engen. Det kan være svært at kende de forskellige karakterplanter, men andre letkendelige planter vokser tydeligt i zoner og viser strandengens opbygning, f.eks.

Der er nok ingen tvivl om, at øens beboere kun delvist har ernæret sig med landbrug. Fiskeri har betydet meget op gennem middelalderen, især sildefiskeriet, der blev drevet fra faste fiskepladser, de såkaldte "leden". Det var et sted på kysten, hvor der var relativt dybt vand og hvor sildevoddet kunne vades ud og derefter trækkes i land. Sildefiskeriet var en betydelig indtægtskilde indtil 1825, da Vesterhavet brød gennem Aggertange og Limfjorden blev mere salt - og mindre fiskerig. På Egholm var der 2 fiskepladser, "Skåret" ud for Holmene og "Hullet" lidt sydvest for Kronborg.

Øens første dige blev anlagt i 1909, og opdyrkning og udvikling tog fart. I 1925 lå der 6 gårde i Egholm by, 5-6 gårde var udflyttede og øen havde mejeri, skole og 2 vindmøller.

Egholmfærgen er øens livsnerve og aalborgensernes adgang til en enestående oplevelse. 4-5 minutters sejlads fra Aalborg Vest. Færgen sejler hver halve time eller efter behov. Tidligere havde Egholmboerne deres egen havn i Aalborg ved Vesteråens munding med "ventesal" i kroen "Vesterå's kælder".

I 1918 blev den første sommerrestaurant med det pompøse navn "Kronborg" indrettet i en nedlagt landbrugsejendom, ligesom der blev anlagt et dansegulv i skoven. Gæsterne kom med dampskibet Fulton og blev omladet til fladbundede kåde og landsat. Turismen på Egholm havde sin storhedstid lige efter 2. Verdenskrig. Turistbåde sejlede fra Aalborg centrum til sommeridyl og dans på Egholm. Da det kulminerede, fragtede hele 6 turistbåde op til 2000 gæster til øen på en god sommersøndag. I takt med stigende forurening af fjorden og privatbilismens udvikling gennem 60'erne og 70'erne klingede eventyret ud.

den sølvgrå Strand-Malurt og den blå Tætblomstret Hindebæger. Sidstnævnte er ret sjælden i Danmark. Den findes på Egholm især lige vest for Statsbroen. Andre sjældnere planter er Eng-ensian, Stilket Kilebæger og Engklaseskærm.

En af Danmarks mange vilde roser, Langstillet Filtrose, er ret almindelig på Egholm, men ellers meget sjælden i Danmark. Den op til 2 meter høje busk findes i hegn og skovbryn.

Hvor strandengen ikke afgræsses, afløses engen gradvist af den mere artsfattige strandsump, der er domineret af høje urter som Tagrør og Strand-Kogleaks. En af de få blomsterplanter, der trives i strandsumpen, er den smukke lilla Strand-Asters.

Kronborg blev genopbygget efter en brand i 1945. Samtidig skabte et kommunalt skovrejsningsprojekt på 17 ha en skovidyl omkring sommerrestauranten med opholdsarealer, bålplads, shelters, madpakkehus osv.

Information

Aalborg kommune driver en skoletjeneste på øen med fokus på Limfjorden. Der er udgivet en [folder](#) om øen.

Ænder i læ af Statsbroen. I baggrunden Nørredyb og kysten ved lufthavnen.